

П. В. Нестеренко

Нестеров Михайло Васильович

НЕСТЕРОВ Михайло Васильович (Нестеров Михаил Васильевич; 19(31). 05. 1862, м. Уфа, нині Башкортостан, РФ – 18. 10. 1942, Москва) – російський живописець, графік, колекціонер. Сталінська премія (1941). Заслужений діяч мистецтв РРФСР (1942). Член Товариства передвижників (1896), СП СРСР (1942). Навч. у Моск. реал. училищі (1874–77), С.-Петербур. АМ (1881–84; майстерня П. Чистякова), закін. Моск. училище живопису, скульптури та архітектури (1886; викл. В. Перов, І. Прянишников; здобув велику срібну медаль, звання клас. художника). 1890–95 жив у Києві, де разом із В. Васнецовим працював над розписами Володимир. собору (іконостаси у бічних навах, композиції «Різдво Христове» і «Воскресіння» на стінах хорів, «Богоявлення» – у хрещальні). Розписував Троїц. собор у Сумах. 1910 переїхав до Москви, де виконав настінні розписи в Марфо-Маріїн. монастирі. Відвідав Італію, Францію, Грецію, Австрію, Німеччину. Для творчості Н. характерні одухотвореність образів, поєднання реалізму живопису 19 ст. зі стилізацією форм та умовністю модерну. Писав жанр. та істор. картини, твори на реліг. тематику, пейзажі, портрети. Учасник мистецьких виставок від 1879. Персон. – у С.-Петербурзі (1907), Москві (1907, 1935). У 1913 передав своє зібрання (понад 100 полотен рос. художників 19 – поч. 20 ст.) м. Уфа, де на основі його колекції відкрито ХМ (нині Башкир. ХМ ім. Н.). Окремі роботи зберігаються у Нац. музеї «Київ. картинна галерея», ДТГ (Москва). Видано його кн. «Давние дни» (1942), «О пережитом. 1862–1917. Воспоминания» (2006; обидві – Москва).

Фотоілюстрації

Основні твори

«Іспити в сільській школі», «М. Заньковецька в ролі Харитини у виставі “Наймичка” І. Карпенка-Карого» (обидва – 1884), «Обрання Михайла Федоровича на царство» (1886), «Руський воїн (св. мученик князь Борис)» (1890-і рр., ескіз розпису Володимир. собору), «Видіння юнаку Варфоломею» (1890), «Св. Варвара (Дочка А. Прахова Олена)» (1894), «На горах» (1896), «Художник М. Ярошенко» (1897), «Великий постриг» (1898), «Княгиня Н. Яшвіль» (1905), «Осінній пейзаж», «Художник Я. Станіславський» (обидва – 1906), «Біля озера» (1907), «Н. Нестерова на садовій лавці» (1914), «Душа народу» (1916), «П. Флоренський» (1917), «Сільський пейзаж» (1922), «В. Васнецов» (1925), «С. Дурилін» (1926), «Автопортрет» (1928), «Небесні захисники» (1932), «І. Павлов» (1935), «Є. Кругликова» (1938), «В. Мухіна» (1940).

Рекомендована література

1. Михайлов А. И. Михаил Васильевич Нестеров. Жизнь и творчество. Москва, 1958;
2. Никонова И. И. Михаил Васильевич Нестеров. Москва, 1979;
3. 1984;
4. Жизнь в искусстве: Нестеров М. В. Воспоминания. Москва, 1989;
5. Русакова А. А. Михаил Нестеров. Ленинград, 1990;
6. Мастера живописи. Нестеров. Москва, 2000;
7. Хасанова Э. В. М. В. Нестеров. Живопись и графика 1878–1922 годов. Уфа, 2003;
8. Киркевич В. Г. Володимирський собор у Києві. К., 2004;
9. Ульяновський В. Диво і дива Володимирського собору. К., 2016.

Бібліографічний опис:

Нестеров Михайло Васильович / П. В. Нестеренко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2021. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-73805>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).